

NAROČNINA:

Letna . Akademiki . . .	30 Din
Drugi	40 Din
Mesečna: Akademiki . . .	4 Din
Drugi	5 Din

Čekovni račun številka 17.139

Uredništvo in uprava:
UNIVERZA, Ljubljana.

PETEK, 19. MARCA 1937.

1551

66,3% : 30,6% : 3,1%

Ne, to ni strankarsko, to
je naše politično vpraša-
nje!

AKADEMSKO GLASILO ZA UNIVERZNA IN JAVNA VPRAŠANJA

Za Veliko noč

(O. Župančič)

Vesela pomladna epistola

naslovljena batjuški Murnu, na Onem Svetu.
Hej, batjuška, vstani, batjuška, hej!Tvoj vitez sveti Jurij
potrkal nam je na duri,
a nič se ni ustavil,
takoj se je odpravil
naprej.A ko za njim smo gledali,
je bilo vse polno zelenih vej
po sveti,in — metuljčki ali cveti? —
so nanje sedali.Na levo, na desno je metal oči,
in kamor so pale, cvet gori.
Da vidiš zdaj naša polja:
kot mašna ruta, vsa pisana,
vsa z rožami porisana,
in sama židana volja.Zdaj vprašaj prebujeni log,
kaj let ti je namenil Bog,
brž kukavica odgovor ti dá —
dovolj bi jih bilo za dva,
tak naglo šteje leta,
da že bojiš se sivih las.In, batjuška, dekleta!
Levico v škap, desnico v pas
tako pod zoro, pod večer
tja v breg, kjer si šepeče vir
sam svoje sanje v mrak in mir
in bisere blesteče
po valih luna vleče...
Hej, batjuška, hej!

*

Pa kaj! Saj to niso sanje poeta,
to ni pomlad njegovih nad,
le duši njegovi živó razodeta,
iz bolečin, hrepenenja spočeta,
kot si revež spravljiči začarani grad.

*

Ostani zdrav!
Ker pravzaprav
pri nas je še vse po starem, veš.
Na primer, če svoja pota greš
in podlost svetohlinko
pod šaro srečaš krinko,
spoštljivo snemi klobuk pred njo,
če hočeš, da ti dobro bo.
Od kvedra do kučme, od kučne nazaj
smo narodni vli; če te veseli,
pa pridi, oglej si naš dirindaj.
Veselo: pust, čas maškerad.P. S. Še to:
— za direktivo! — nekdo
zasviral ondan je pri naši zabavi —
tako smo mu gosli razbili na glavi.
In veš zakaj? Na uho to novico:
Bil je še mlad — — — pa je sviral
resnico!

Ob mecenovi smrti

Pred portalom Alojzijevišča je stal v črnini
človek s ceremonialno palico in mnogimi deko-
racijami pogrebnega društva na prsih. Pokojnik,
na katerega smrt je opozarjal pasante, je moral
biti zaslužen človek.Tomo Zupan, katoliški duhovnik, papežev
apostolar, nosilec mnogih cerkvenih in posvetnih
funkcij, starce, ki je preživel zadnja leta že od-
maknjen od sveta samótno na svojem gradiču
Okroglem na Gorenjskem, narodni delavec in do-
brotnik. Življenje mu je poteklo v delu take na-
rave, da so prinesli nekrologe listi nasprotnih
skupin skladno na prvi strani. Med mnogimi po-
lji njegovega življenjskega dela je odločitev, ki
bi se je radi posebej dotaknili.Mrs. Tomo Zupan je bil velik prijatelj knjig.
Biblioteka, ki jo je zbral v toku svojega dolgega
življenja ne obsega le popolne serije slovenskih
periodičnih publikacij in knjig, ampak tudi vr-
sto redkih tiskov. Zapustil jo je ljubljanski lice-
alni knjižnici, naši bodoči Univerzni bibliote-
ki, kjer bo pridružena drugi, ki je prišla tja
pred dvema letoma kot volilo župnika Ivana Vr-
hovnika, zgodovinarja ljubljanskega mesta.Oba duhovnika starega kova z resničnim kul-
turnim čutom sta prav zaradi svojih dobrotvorov
redki izjemi v vrsti Slovencev, ki so se selili na
drugi svet.

*

Kaj je z ljubljansko univerzo, da nikakor ne
more priti do svojih volil? Zakaj je slovenska
javnost drugače razpoložena napram nji, kot je
to povsod drugod? Kako je mogoče, da so se iz
vse nepregledne vrste Slovencev iz najrazličnej-
ših poklicev, industrijcev, trgovcev, odvetnikov,
zdravnikov itd., itd. našli le nekateri, ki so
se pred smrtjo spomnili, da je najlepša od-
dolžitev življenju in svojemu ljudstvu dar nje-
govi osrednji in najbolj izpostavljeni kulturni
instituciji — poleg Ivana Oražna in Pavla Tur-
nerja, ki sta zapustila svoje premoženje za štu-
dentske ustanove le še duhovnika Ivan Vrhovnik
in Tomo Zupan? Ne, ni mogoče, da bi stara gene-
racija ne vedela kaj je univerza in kolikšen je
njen pomen za Slovence. Kako bi se sicer mogle
cele generacije s tako nepomirljivo vnemo boriti
s kulturno politiko nemških krogov v bivši mo-
narhiji, ki niso hoteli, da bi imel mali slovanski
narod na obali Jadranskega morja, teh vratih
Avstrije v svet, svojo univerzo, kar bi pomenilo,
da nima pisanih v svojem jeziku le molitvenikov
in abecednikov, ampak kaj več in zato ne rabi
tujih »nosilcev kulture«? So naši današnji pet-
deset- in šestdesetletniki v svoji mladosti prire-
jali shode in pisali brošure o slovenski univerzi
le v neki politični zanešenosti, da danes, ko to
univerzo imajo, ne vedo, da to ni le šola, ki naj
skrbí, da pridejo njih otroci v štirih letih do na-
slova dr. ali ing., ampak tudi znanstveni zavod,
ki rabi za svoje delo denarja? Ni mogoče, da bi
bila revščina naših bogatih in pridobitnih slojev
tolika, da ne bi mogli od tega, kar so v deset-
letjih zbrali od slovenskega ljudstva, vsaj maldelec vrnili tja, kjer bo res ostalo v takih ali
drugačnih političnih prilikah last ljudstva. Vpra-
šanje volil univerzi je vprašanje zrelosti in po-
litične zavesti teh slovenskih krogov. Kolika je
razlika med njihovim pojmovanjem dolžnosti do
svojega lastnega doma med njimi in ostalimi,
tudi manj civiliziranim in kulturnimi narodi v
Evropi, naj pokaže sledeča primera.Nismo je šli iskat v inozemstvo, na univerze,
ki imajo cele inštitute darovane od posamezni-
kov, zgrajene cele stavbe, pozidane cele mestne
četrti. Jemljemo jo iz domačih razmer in iz naj-
novejšega časa.Jemljemo jo iz srbskega javnega življenja.
Na naših univerzah se dele vsako leto sveto-
savske nagrade. Osnova jih je pokojni vladar,
izplačujejo se iz posebnega fonda. Na svetosav-
ski proslavi je bilo letos razdeljenih v Ljubljani
10.000 Din, v Beogradu 108.000! Sama kraljeva
nagrada se tu in tam skoro ne razlikuje, 10.000
proti 12.000 Din. Razlika med tem zneskom in
razdeljenim je prispevala srbska javnost in tu
je jedro našega vprašanja.Samo v preteklem letu je ustanovila beograjs-
ka univerza k vsem svojim starejšim ustano-
vam 7 novih, za katere je prejela volil v skup-
nem iznosu okrog 600.000 Din. Število nagrajen-
cev se giblje pri nas okoli 10, spodaj jih je bilo
letos 93, ki so prejeli denar iz sledečih ustanov:
trgovca Luke Čelovića — Trebinjca (20.000 Din),
kraljeva nagrada (12.000), borskega rudnika
(12.000), iz ustanove Stane Bogojevičeve (4.000),
SUZORA (3.500), Živković-Lorić (3400), dar beo-
grajske univerze same (3000), dr. Stevana Mo-
ravca (2700), industrijec Arsa Ilić in društvo
»Gajret« (po 2500), ga. Simić, vdova po poslan-
niku v Vatikanu, založnik Geza Kohn, senator
Hidanović, vlada ČSR, industrijska komora, Dru-
štvo za varstvo otrok, Srpsko poljoprivredno dru-
stvo, trgovec s papirjem Marcel Robić (po 2000),
Zveza nabavljalnih zadrug državnih uslužben-
cev (1500) itd., itd. — še cela vrsta drugih, ka-
terih najmanjša znaša 300 Din.Seznam kaže najrazličnejša imena, od velikih
industrijskih podjetij in vlad do malih privatni-
kov. Skupna jim je le zavest, da so ti darovi
potrebni in v tem se vsi ti različni sloji srbske
družbe razlikujejo od slovenske. Ta zaostalost
Slovencev je tolika, da je ne moremo več ime-
novati pomanjkanje čuta za mecenatstvo, ampak
pomanjkanje čuta, da je univerza narodna last.
Zdi se, da smo še zelo daleč od tega, da bi slo-
venski industrijec, slovenski trgovec ali sloven-
ski človek na kateremkoli višjem mestu iskreno
izgovoril besede: »Naša univerza«.Krivda je v slovenski družbi, pa tudi na uni-
verzi sami. Živela je v tem desetletju in pol ne-
kako odmaknjena od življenja na način, ki je že
škodljiv. Univerzitetni profesorji, ki so za jav-
nost predstavniki univerze, žive osamljeno, zase,
redke je med njimi abonent v gledališču, redke
naročnik revije, še redkejši tak, katerega izjavo
o perečem javnem vprašanju bi z nestrpnostjo
pričakovala Slovenija in jo tudi pričakala. V le-

Veselo vstajenje

vsem Slovencem želi

Uredništvo
in uprava

kar se tiče manjšinskega problema — še marsikatero važno in nerešeno vprašanje. Vendar pa ji v današnji konstelaciji priznamo popolnoma upravičenost dejanskega položaja z željo, da bi notranje to vprašanje uredila čim bolj pravično v smislu tiste enakopravnosti za katero se je sama borila. Njena pravica do prostega izhoda na morje je življenjsko utemeljena, in sama na sebi ni izraz nobene imperialistične ekspanzivnosti.

Najbolj zamotano vprašanje pa je — kar se posebno opaža po smrti Pilsudskega — njena notranja politična ureditev. Silna razlika med stanovni onemogočuje napredek in izboljšanje življenja preprostega človeka, kmeta in delavca.

In v tem vidimo danes problem poljske vlade: ali bo dala možnost tistim ljudem, ki imajo zaupanje delovnega ljudstva, da uresničijo svoj program v korist najširših plasti naroda in s tem utrdijo tudi na znotraj položaj Poljske, ki je danes v svetu sigurno na zavidni višini.

Toda prav tu vidimo, da gre poljska vlada proč od ljudstva, da gre v čas, ko bo še manj povpraševala ljudstvo, kaj hoče.

Še enkrat: cenimo zavest našega poljskega tovariša in želimo, da je med poljsko mladino mnogo takih; toda poudarjamo, da zato naša skrb, s katero gledamo v svet, ni nič manjša in naš pogled nič manj kritičen.

Iz naše poezije

Dunajski soneti 1873.

Ne bo še konca? Zdaj mi je zadosti!
Do vrha jeza mi je priklopela.
Quos ego! da bi vse vas grom in strela!
Posluh! Jaz eno hočem vam zagosti.

O da imel bi človek roki prosti!
Gorjača bi okrog ušes vam pela;
Doklej, druhal ti črna boš norela?
Dovolj je sleparije in norosti.

Sramota, sveta jeza me pretresa;
Slovinci smo potrpežljivi osli,
Ne pride se prehitro nam do mésa.

A zdaj počivajo naj drugi posli,
Zagosti čem v kosmata vam ušesa,
Potem razbijem vam ob glave gosli.

Oj učenik slovenskega jezika!
Kako ti lepa je naloga dana!
Mladina, za vse lépo, blago vžgana,
Očeta naj te ljubi in vodnika.

A če nikogar tvoj poduk ne mika,
Če učenost je tvoja vsa neslana,
Mladini pusta, neprebavna hrana:
Tedaj ti nisi vzor nam učenika.

Kdor vedno »ribo« le in »raka« sklanja,
Temné skrivnosti jorove razklada,
Komur je slovnica vrhunec znanja,

Abuna Soliman je Ilijada,
Od od slovenščine mladost odganja,
Mladost, ki nam tolažba je in nada!

Hinavca, pismouka, farizeja
Če božji sin ni mogel sam trpéti,
Kakó bi jaz ga mogel rad iméti,
Jaz, na človeštva deblu šibka veja?

Ljubezen me navdaja najgorkeja
Do vseh ljudi, kar jih živi na sveti;
Ne morem za hinavca se ogréti,
Naj sili me zapoved najostréja.

Soneti moji, ménim, dosti pričajo:
S prvaki nisem bog vé kaj priljuden;
Njih grehe in sleparstvo pridno bičajo.

A jaz jih bičati ne bodem truden,
Dokler slepiti se ne naveličajo;
Nad vse pa mi hinavec je ostuden!

Posebne so kreposti škapulirja,
Ki, čujem, nosiš ga na golem vrati,
Ti najpobožnejši med advokati!
Kar svétega je svéta, k tebi dirja.

Vse tercijalke z Odmata do Mirja
Bosé do tebe romajo po blati;
Če drug nobén, ti moreš pomagáti,
Samó — ne brez petičnega mehirja.

Sancta simplicitas! — Ti iz pobožnosti,
Smeje se, kuješ trde rumenjake,
Sram ni, poklékar! te v debelokožnosti.

Drugjé ti prilike ne najdeš take;
Da z bogom si in vragom v lepi zložnosti.
Za tó, pobožnik! šel si mej prvake.

Prijazni, oj prvaki! niste meni,
Prizadejál sem mnogo vam preglávice,
Na teme zbral nekoliko žerjávvice;
Od jeze, slišim, bili ste zeleni.

Sonete moje hvali svet pošteni;
Dajáli so prijetne vam »zastávvice«,
V družini in v čitalnici zabávvice;
Zdaj maščevánju čas je zaželeni!

Izpóved mojo čujte: Jaz svobodi
Iz srca vdan sem, — mirno poslušajte!
V politiki poštenje mene vodi;

Temo sovražim, — kamen pobirájte!
Za mir gorim in spravo med narodi;
Slovenec liberalen sem, — metájte!

Molčanje lepo res je, modro delo,
Ki misli: kar ne peče te, ne gásil!
Z njim človek sitnosti ne nakopá si,
Celo koristi svoje bo imelo.

A vendar, bratje! meni bi se zdelo:
Molčali smo dovolj, — prišli so časi,
Da jasna, krepka se beseda zglesi,
Ki reče; To je črno, to je belo!

Da vse nam gre na robe, kaj je krivo?
Povedati je treba to med brati:
Molčanje naše prepotrpežljivo.

Čas je, da že prestanemo mižati;
Pomislite, vam priporočam živo:
Tuj greh na grehe drugih je molčáti.

Vi hočete mi biti kristijani? —

Ne strinja s kristijanstvom se prvaštvo:
Ljubezen Krist učil je, — vi sovraštvo:
On luč je ljubil, — vi temi ste vdani.

Kroták, usmiljen on, — vi ste tirani;
Bogastvo ljubite — on siromaštvo;
Sovražil laž je, — vam je laž junaštvo;
Po kateri ste podobni vi mu stráni?

Preganjan bil je on, a vi preganjate;
Oznanjal mir je, — boj vi mej narodi;
Hinavstvo je črtil, vi se mu klánjate.

Fanátiki ste vi, — on milo sodi;
On križ je nosil, — vi se nanj naslánjate;
O pójte iz svetišča, sram vas bodi!

(J. Stritar.)

Tehniki o meddruštvenem odboru

Prinašamo izjavo Zveze strokovnih klubov tehniške fakultete o upravičenosti njihovega izstopa iz meddruštvenega odbora. K vprašanju meddruštvenega odbora in reprezentance se bomo še vrnili.

Na tretji seji meddruštvenega odbora smo izstopili iz njega iz sledečih razlogov:

Meddruštveni odbor naj bi bil prehod do reprezentance ljubljanske univerze. Reprezentanca naj predstavlja v javnosti in pred oblastmi hotenje vseh akademikov, ki naj bi prišlo do izraza s tajnimi volitvami vseh študentov. Dokler pa zaradi znane uredbe, ki so ji nasprotni s študenti tudi gg profesorji, ne moremo uresničiti, jo more začasno, kot prehod do nje nadomestiti le medstrokovni odbor, in sicer: nujno je, da se odstranijo kar najbolj od dela vsa politična trenja, ki so se že v sedanjem meddr. odboru pojavljala in onemogočala vsako resno in iskreno delo za resnične akademske zadeve. Tudi je v strokovnih klubih organiziranih nekako 75% in nikakor ne bi bilo pravilno in pravično, da bi dosegli kar mogoče veliko število v meddr. odboru organiziranih s tem, da bi bil posameznik zastopan dvakrat ali celo trikrat. Medstrokovni odbor je tako edina možna rešitev vprašanja, kako naj dostojno ustvarimo prehod akademski forum do reprezentance.

Takšno je naše stališče do meddr. odbora in prepričani smo, da je pravilno. Ob njegovem sedanjem poslovanju pa moramo tudi ugotoviti, da je udaril v obraz demokratičnim težnjam akademikov brez izjeme. Nikakor ne moremo dopustiti, da bi se na univerzo uvajal pritisk in bi se omejevala svoboda, ki je nujna osnova vsakega resnega hotenja in dela, nujna osnova življenja.

Odločili smo se, da bomo od slej samostojno po teh načelih vodili delo za akademske zadeve in vabimo vse strokovne klube, ki jim je do iskrenega dela k sodelovanju, da začnemo novo uspešno dobo za pravice nas in naše univerze.

Tovariši! Prepričani smo, da boste razumeli našo iskrenost in nas podprli s svojim sodelovanjem.

Zveza strokovnih klubov
tehniške fakultete.

Zveza strokovnih klubov tehniške fakultete nam javlja:

Na zadnji seji meddruštvenega odbora, dne 5. marca se je razpravljalo, da je ZSKTF natančno vedela o načinu upisovanja na beograjski univerzi ter, da ni o tem obvestila strokovnih društev. ZSKTF ni bila o tem popolnoma nič obveščena ter ni dobila iz Beograda od Akcijskega odbora drugega dopisa, kot onega, ki se tiče predloga šolnin in ki je bil v celoti objavljen v zadnji številki »1551«. Dopis smo prejeli dne 26. februarja in strokovna društva so dobila prepis dopisa že 27. februarja. ZSKTF je torej storila v polni meri svojo dolžnost.

Za ZSKTF

Muha Gašper, t. č. predsednik.

Društvo medicincev v Ljubljani javlja, da je na svoji seji dne 15. t. m. sklenilo izstopiti iz meddruštvenega odbora.

Se iz naše poezije

(O. Župančič.)

PESEM MLADINE

(Ob Prešernovi stoletnici.)

Mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi strelci,
in pred nami plamen gre skozi noč,
kod Bog pred Izraelci!

Na nebu je dan, nad gorami je dan,
a zarjo zakriva nam jata vran,
ona rada bi orle prevarila,
za solnce jih osleparila —
zaman:
sokoli in orli vedó, da je dan!

Če solca ni, odkod to hrepenenje,
ki v srcih burno nam kipi in vre?
Odkod v očeh mladini to žarenje,
ki dvom in vse pomisleke zatre?
Kar neti nam in giblje vse življenje,
to naj, kot v jutru pust fantom, zamrè?
O, solnce je! Je, ker ga slutimo,
ker ga v globini duše čutimo!

Mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi strelci,
in pred nami plamen gre skozi noč,
kod Bog pred Izraelci!

Mi gremo, kakor gre vihar
na vrancu oblaku jahaje,
in kadar pade njegov udar,
nebo se in zemlja zamaje.

O domovina, kdor te ljubi zdaj,
ljubiti mora s črnim gnevom v duši:
Kdor se naučil ni kot papagaj
besed svečanih, svete hrane ruši;
kdor noče laži dvoriti lakaj,
je kot drevo, bolehaloče v suši.
Glej, smešna krinka, opičji obraz —
to boginja svobode je pri nas!

A mi gremo naprej, mi gremo naprej,
mi strelci,
in pred nami plamen gre skozi noč,
kod Bog pred Izraelci!

Kaj malo nas je? Preštejte nas!
Borilec eonov minolih —
vi klanjate se jim — a oni? sede
na vzvišenih svojih prestolih?
Preštejte nas, pregledajte nas:
vsi veliki vaši svetniki,
vsi naši so sobojevniki!

Mogočen plamen iz davnine šviga —
vekovje preletel je koprne,
in plamen naš se druži z njim, se dviga,
in plamen naš pogumno dalje gre,
ker neprekinjena drži veriga
iz zarje v zarjo in od dne do dne ...
In v nove zarje ji hlepé oči —
tako mladina pesnika slavi!

(Val. Vodnik.)

Pravlica.

Nemški in krajnski kojn.
Nemški kojn slovéniku reče:
»Brate kaj medliš na cést?
Ti li noga, glava neče,
Al se teb nelubi jést?

Mene v' dobri versti májo.
Men se trikrat ovs ponud'.
Čiste noge mi jegrajo,
Vrat nosim ko labud.

Krajnska pára milo pravi:
Tud bi lahko jes bil tak,
Al tepejo me po glavi,
Lačni morem stati v' mlak'.

(A. M. Slomšek.)

Tolažba v terpeljenji.

Hvala Bogu za terpeljenje,
Ono pride iz nebes;
Da polajša nam življenje,
Nam pošilja žalost vmes.

»Lepe narodne noše imate.«
»Originalni »šopski« kostum, naš nakit, evo, naši pr-

stani.«
In sem ga dobila v spomin, muzikanta Trakijca pa sta se namuznila.

Sledila so vprašanja še in še. O delu in težkočah, da so nam in že mnogim dali tako lep, tako pristen večer. Absolviran jurist, vodja g. Smrikarov, ki je vse dotlej molčal, se je ob tem vprašanju potrudil:

»Ze zelo zgodaj sem se zanimal za naše narodne plesse. Kasneje sem hodil med narodom, od vasi do vasi, gledal plesse, jih zapisoval, študiral in nato zbral. Ko smo nastopali doma po Bolgariji so ljudje naravnost divjali od navdušenja. Stroške nosimo sami, vendar nam je prosvetno ministrstvo naklonjeno. Priporočilo imamo. Na olimpijadi v Berlinu smo premagali 42 narodov. Potujemo preko Nemčije, kjer imamo več pogodbenih nastopov, v Anglijo. Smo povabljeni in plesali bomo ob priliki kronanja angleškega kralja.

»Náš namen ej popularizirati bolgarske narodne plesse.«
»Ste bili razočarani, ko je bilo gledališče skoro prazno?«
»Niti ne. Priznamo, da je krivda delno tudi naša, ker smo napravili premalo reklame. Precej hitro namreč moramo v Nemčijo, da pridemo še pravočasno, kot zahtevajo naše pogodbe.«

Ker je bil ta razgovor prijeten in sproščen, smo se zvečer našli še enkrat.

Zopet so sledila vprašanja, toda to pot smo odgovarjali mi:

»Dovolj imamo pravzaprav narodnih plesov, vendar so pozabljeni in ne plesamo jih več. Dolenjski vrtec, belokranjsko kolo, istrsko kolo, ziljanski raj, prekmurska šmirjanka, to je vse, kar nam je ostalo. In če pri nas ne bomo delali tako kot vi, če ne bomo našli nekoga, ki bo šel in iskal, študiral in dramil k zavesti, bo izbrisan zadnji spomin. Kar še imamo plesov, zdaleka niso tako temperamentni kot vaši.

Imamo folklorni institut Glasbene matice, ki edini dela na tem polju.«

In so nas še vprašali kako nam je bilo na večeru.

»Najbolj v vsej svoji elementarnosti in pristnosti smo čutili nekje. Kdor to zna, daje čisto, daje sebe in zato največ. Res lepo nam je bilo na večeru, kljub čisto našim občutkom, ko bi radi, da bi tudi mi zmogli tak večer, večer slovenskih narodnih plesov. Saj tisti, ki jih plešejo izpolnjujejo najlepšo, čeprav težavno nalogo, kajti izraziti v narodnih plesih vso tisto pristnost, naturnost in elementarnost čustev, s katerimi jih pleše ljudstvo na vasi, to je najtežje.«

*

Toda razgovor o plesu se je polagoma izčrpal.

Za mizo smo sedeli in nazadnje dobro čutili, da bi se morali pravzaprav pogovoriti še celo vrsto drugi stvari.

Pa vendar so nam zastajale besede in hladno, prisiljeno razpoloženje je prevzelo celo družbo.

Edino tisti naturni, nepokvarjeni fant, tisti, ki je dal prstan v dar, je temperamentno, preprosto naravno in vztrajno vezal pretrgane niti razgovorov:

»Ah, ne, nič hudega, prazen teater, saj smo sami premalo reklame delali. To je, ker gremo skozi Jugoslavijo le spotoma, mimogrede. Avstrija? Ne tam ne bomo nič. Naravnost v Nemčijo gremo. Imamo pogodbe.«

Pa so mu zažarele lepe, rjave oči in temperamentno se je presedel: »Hoj, hoj, hopla, uh, to bomo plesali, pred nabitimi dvoranami najbrže, saj imamo pogodbe. Gotovo bodo noreli od navdušenja. Morajo. Bomo že tako plesali. Saj pri nas v Bolgariji je vse divjalo, pa bodo tudi v Münchenu, kjer imamo prvi nastop.«

Polagoma se je fant umiril, v nas pa je iz njegovega govorjenja do bolečine ostro stalo nasproti le dvoje. Le dvoje.

In ob prvem smo razmišljali o pomenu besed izrabljanje, sredstvo, grdo, umazano in neiskreno sredstvo za dosego drugačnih ciljev kot pa je pravo prijateljstvo.

Res le dvoje je.

In ob prvem so nam v prividu tisoči bajnetov štrleli nasproti in blesk čelad nas je slepil.

Ob drugem pa smo se spomnili na plesni večer, na vso tisto naravnost, ki so nam jo dali v vsej svoji elementarnosti in pristnosti.

Fantove lepe, naivne, rjave oči. In ob tem drugem se nam je ta fant zasmilil. Občutek smo imeli, da mu bo iz kakšne zasede prav kmalu lahko kdo skočil za vrat.

Fantu se bodo skalile oči in začuden bo vprašal: »Kaj sem ti storil, saj sva pogodbe pisala, saj si me vabil, naj ti plešem, nič drugega.«

Oni pa bo le še bolj stisnil prste okoli vratu, da bo zastala v grlu beseda obsodbe in v obraz omahnjene glave se bo le zmagovalno in surovo zarežal.

Res le dvoje je. In tisto drugo je pravo, je naše, v tisto drugo imamo vero.

Prosimo naročnike, da vedo: nikdar ne moremo izdati nove številke našega lista, dokler ni plačana prejšnja. Zato poravnajte naročnino že danes in darujte v tiskovni sklad

Tak' v poletni le vročini
Sladko grozdiče zori;
In na ternati ostrini
Žlahtna vertnica cveti.

O ponočnem črnem mraku
Se svetloba zvezd pozna;
In na temnem le oblaku
Se olepša mavrica.

Kadar žalost nas obide,
Nikdar ne obupajmo!
Saj za dežem solnce pride,
Lepše solnce rumenó.

Oh obriši solze mile:
Saj so žlahtne jagode,
Ki se bojo spremenile,
Ti v nebeške bisere!

I. 1838.

Pešernove poezije

Učenec.

Bog ti zaplati uk! Po tvoji volji
bom pel: gosence kaj na repo var'je,
kak prideluje se krompir najbolji,
kako odpravljajo se ovcam garje,
preganjajo ušivim glavam gnide,
loviti miš' učil bom gospodarje...

Pisar.

O, zlati vek zdaj Muzam kranjskim
pride!

DR. A. KANSKY

KEMIČNA TVORNICA

KEMIJA

FIZIKA

MEDICINA

HIGIJENA

LJUBLJANA, KREKOV TRG 7
TELEFON 20-88

Priporoča se

najmoderneje urejena lekarna

Dr. G. PICCOLI

Ljubljana (nasproti nebotičniku)
Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške
blagajne

Znižane cene

Imajo p. n. g. akademiki v frizer
skem salonu

Stane Rakar

Ljubljana, Prešernova ul. 7
Poleg glavne pošte (Vežni vhod)

PRIPOROČAMO

NOVO KUHINJO

ALEKSANDROVA C.
NASPROTI PALAČE „DUNAV“

Hočete na kratko?

Ne potvarjajte resnice!

25. februarja 1937 nas »perom u srce« zbadajo »Student-ske novine«, glasilo beograjskih nacionalistov:

»Ljubljanski akademski list 1551«, »akademsko glasilo za univerzno in javna vprašanja«, piše na kakšen sprejem je naletela njihova študentska delegacija, ko je iskala v Beogradu pomoči za ljubljansko univerzo. Pišejo, da je gospod Korošec izjavil: »Saj se še za to borimo, da ohranimo to, kar imamo v Sloveniji«; g. Letica: »Prišli ste prepozno«; g. Krek: »Po svojih močeh bom pomagal«.

»1551« daje značilni komentar: »Končno vse to ni nič novega. Saj so delegacije A. A. vedno, kadar so šle v Beograd, dobivale podobne odgovore. Za Slovence Beograd nima drugačnih odgovorov, pa naj bo na vladi kdorkoli.« Žal nam je, da tako nezadovoljno ugovarjajo ravno tisti, ki bi morali pripadati najkulturnejšemu delu našega naroda. Žal nam je še tem bolj, ker je Beograd do njih vedno širokogruden, kot do kogarkoli. Poudarjamo, da ima beograjska univerza, kjer je vpisanih vsaj 50% vseh študentov v Jugoslaviji, na vsak način velike potrebe; da ta univerza poleg rednih v proračunu predvidenih izdatkov rabi svoje privatne fondе, namenjene znanstvenim potrebam; da ta univerza n. pr. te dni nima sredstev niti za kurjavo, pa vendar o tem nihče ne govori in ne postavlja vprašanja o svojih pravicah.

Nam se na vse to besedičenje ne bi zdelo vredno odgovarjati, če ne bi bila v članku dva naravnost nesramna stavka.

Na prvi stavku: »Žal nam je še tem bolj, ker je Beograd do njih vedno bolj širokogruden, kot do kogarkoli«, samo najnovejše številke: po pooblastilih za letošnji proračun odpade za upravne in šolske zgradbe na Beograd 43.3 milj., na Zagreb 20 in na Ljubljano 2 milijona. Za prejšnja leta pa prosimo ne nas »perom u srce«, ampak vi »roko na srce« in preglejte v proračunih postavke za vašo in našo univerzo.

Na drugi stavku: da ta univerza n. pr. te dni nima sredstev niti za kurjavo, pa vendar o tem nihče ne govori itd.,« pa tele številke: po proračunu za leto 1936/37. odpade za kurjavo in razsvetljavo na Beograd 1,538.417 Din, na Ljubljano pa samo 256.750 Din.

Ce vam je kljub milijonu in pol zmanjkal premog, razumemo zakaj, »o tome niko ne pričča i ne pravi pitanja o svom pravu...«

Taktika

»Narod, zlasti če je maloštevilen in izpostavljen hudim življenjskim pogojem na prostoru, ki se zanj bijejo številni močnejši narodi, se more ohraniti in utrditi le, če njegovi sinovi in stranke ne delajo vprašanj kjer gre za njegove vitalne, to je življenjske zadeve... Pogubno narodu pa je, če narod kot najvišja zemlja dobrota in vrednota, ki mora biti sveta in nedotakljiva vsem, v strankarskih borbah izgine iz vidika, če se na njegovo mesto postavijo razni drugi mali delniki, manj važnih in manj vrednih, osebnih ali klijarskih interesov, ki bi občemu interesu naroda morali biti podrejeni, pa se v svoji pretirani sebičnosti od kolektivnega blagra narodove skupnosti osamosvojijo in pogostokrat pod narodovo zastavo razkrinkani (vse podčrtano podčrtali mi), narodovo eksistenco, samostojnost in rast dušijo in končno izpodkopljejo.«

To beremo... kaj mislite, kje? — V »Slovenec« (14. III.)! Čudovito je to, kako znamo biti pri nas tartuffovski, kako lepe so besede, ki nam prihajajo iz ust, a kako drugačna dejanja. Kako malo nas brigajo narodovi interesi, narod gladko istovetimo s stranko, ne da bi nas bilo pri tem količkaj sram, saj: kdor ni z nami, ni Slovenec; narodova zastava nam služi za reklamo na volilnih shodih, doma govorimo tako, v Schwarzburgu delamo drugače. Vse naše besede so igra, resnica, nam je čisto relativen pojem, ki zavisi zgolj od tega, ali smo zgoraj ali smo spodaj. Za vse, kar se z vso srditostjo borimo danes, smo pripravljeni prvi jutri pustiti na cedilo, če tako zahtevajo naši strankarski interesi.

To je naš obraz, to je naša taktika.

Pa berimo še v tretje, se spiča

Te dohtari sa enoglasen sklenil, da boja začel z gladouna stauka, ke je zdej še ta narbl muderna. Staukal boja pa tolk časa, dokler se jim ne boja začel bouniki smilt, pa sami seb tud, ke ne boja nč jedl pa tud nč pil. K sreč sa se začel kmal sami seb smilt, ke sa bli lačen, žejen pa še bl. No in tku je ustal še vse po starem. Mal sa se pa tud bal, de b jih lde na mel za komuniste. Sej veste, de je pr nas vsak komunist, ker neče zastojn delat. Ker neče v lastna sklada pluvat, pa protidržaun element.

(Slovenec, 14. III. 37, »Kurenčkova Neška«.)

Davno smo že pričakovali

»Slovenec« je prinesel v soboto 6. marca uvodnik, ki je značilen dokument sprememb, ki se vrše v naših političnih strankah že par mesecev po oblasti. Nejasnost, ki so jo pokazali poslanci JRZ (kot seveda tudi JNS) v parlamentu se je preselila v »Slovenčeve« članke. Tako govori »Slovenec« v isti sapi:

»...zvesti sin slovenskega naroda...«
»Kajti prepričano smo in z nami vred je istih misli ogromna večina jugoslovanskega naroda...«

»...ki ga je slovenski narod prinesel s seboj v zedinjeno jugoslovansko domovino.«

»...zveni velik optimizem v moralne sile jugoslovanskega naroda.«

Torej tudi že na tem polju...

Made special for Yugoslavs

Naši časopisi so v teh dneh prinesli značilno reklamo. Inozemska tvrdka ponuja svoje avtomobile.

Kakšne prednosti ima? Je udoben? O tem ne pripovedujejo ničesar. Je eleganten? Tudi o tem niti besedice. Ne, reklama je dokument in reklama je kritika.

»Rex, — Zgrajen nalašč za Jugoslavijo! — Po svojih izrednih sposobnostih tudi naj najslabših cestah...«
Res nismo vedeli, da nas svet že tako dobro pozna.

Dokaz

Ne, saj ne iščemo dokazov. Citiramo samo izjavo gospoda gradbenega ministra:

»V načrtu zakona (o cestnih fondih) je predvidena predvsem ustanovitev drž. cestnega fonda, kajti, če bi se ti dohodki pobirali po banovinah, bi se zgodilo, da bi ostale brez modernih cest zopet one banovine, ki niti sedaj nimajo izgrajene železniške in cestne mreže, ker bi bili v teh banovinah dohodki cestnih fondov neznačilni.«

Ivan Rob:

Pepel ali sprehod po rovih bemičnega inštituta

Pekel ali sprhod po rovih kemičnega inštituta.
(Nadaljevanje.)

V brezmejnem dimu, ki se tu košati,
okó mi odpové. Uhó požira
trpkó tožeče zvoke. Duh razbrati

ne more jih, ne ve odkod izvira
hropenje, javkanje, piskanje mračno,
kot da nekó nasilne smrti umira.

Ker pojasnila mi uhó je lačno,
uprem v vodnika svoj obraz zvedavi,
da ne bi teh glasov umel napačno.

Videč me zmedenega v tej motnjavi,
mi mojster dé: »Stvari nerazumljive
zdaj čuješ, kaj? Tvoj duh zaman se gnjavi?«

Naj ti pojasnim. Glej, stvari nežive
trpé v tej jami. Strojev vzdihovanje
je to pokvarjenih od vlage sive.

Najhuša bolečina to je zánje,
da so ljudje za delo jih stvorili,
a zdaj, zdaj čaka dela jih nehanje.

Zavest, da dela niso izvršili,
jih tak mori, da vsak vijak vzdihuje,
da vse v njih škriplje, godrnja v tej sili.

In da trpljenje se jim še stopnjuje,
jim olja ne dadó, ne druge maže;
zató kričé, a nihče jih ne čuje,

jim proračun pristranski osla kaže.«
Strmé poslušal sem ta golk globoki.
Zdaj v kotu plamen se strašán prikaže,

pok, trušč, žvenket nastane pod oboki,
v glavó mi kri, sréc mi v hlače zdrkne,
preplašen sežem po njegovi roki:

»Pomagaj!« vzdihnem. Mojster me zafrkne:
»ne zajcev, levov je Slovincem treba!
Čeniú tvoj strah, če v zrak črepinja frkne?«

To je dejal. Moj duh več ne koleba:
za stari črèp ni vredno se plašiti,
čepprav bobni, da čuje se do néba.

Ker zrak od poka s plini se nasiti,
zató pustila sva špelunko gadno.
Po rovih mojstru sem se dal voditi.

(Dalje prihodnjíč.)

Od sladkarj, pa
do palinkovca,
vse dobite pri
Koškaku.

Študenti, vsi v

Košak

bar slaščičarnol
Prešernova ulica

Daruite

v tiskovni skladi

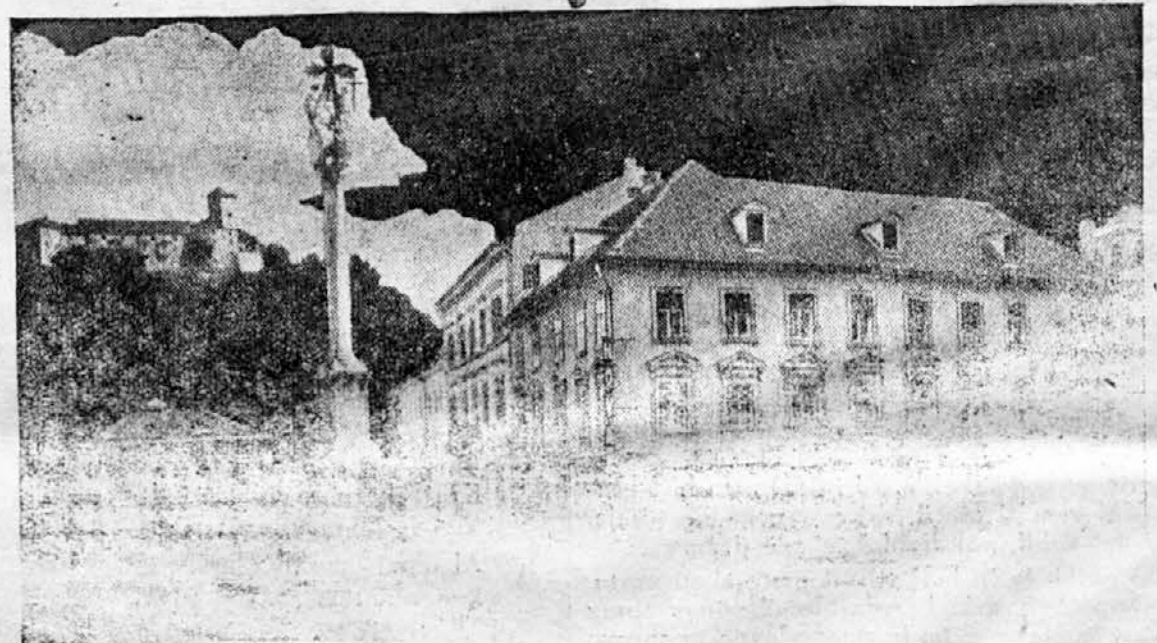
OTVARJAMO

POMLADANSKO SEZONO

Z ogromno izbiro novosti za obleke, plašče, površnike itd.

Posetite nas, da se prepričate o naših konkurenčnih cenah

MANUFAKTURA NOVAK

LJUBLJAN, Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)